

Η σκληρή αυτοβιογραφία του Χάρη Βλαβιανού

Ο ποιητής γίνεται αδυσώπητα προσωπικός στο νέο του μυθιστόρημα «Το αίμα νερό». Και είναι συγκινητικός.

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Είμαστε οι πληγές μας. Όσο και να τις απωθούμε, να τις ξορκίζουμε, δύσκολα κλείνουν. Ακόμα και ο θάνατος δεν έχει τη δύναμη να τις ακυρώσει.

Το καινούργιο βιβλίο του Χάρη Βλαβιανού έχει τίτλο «**Το αίμα νερό**» και θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Πατάκη την Παρασκευή. Είναι το πρώτο του «μυθιστόρημα». Βάζω τη λέξη σε εισαγωγικά γιατί, επί της ουσίας, είναι και δεν είναι μυθιστόρημα. Το βιβλίο, σαν οικογενειακό άλμπουμ με ασπρόμαυρες φωτογραφίες, αποτελείται από 45 στιγμιότυπα ή καλύτερα «πράξεις» του δράματος, όπως τις ονομάζει ο ίδιος, οι οποίες αφορούν τη σχέση του με τους γονείς του – σχέση βασανιστική και πολύ επώδυνη. Και σε παλαιότερες ποιητικές συλλογές του συναντάμε σπαράγματα που αφορούν την περίπλοκη σχέση τους. Ποτέ πριν όμως δεν είχε βρει το κουράγιο να «ανεβάσει» επί σκηνής τους τρεις τους, σε ένα σπαρακτικό μονόλογο/διάλογο. Τώρα, μετά το θάνατό τους και για πρώτη φορά, συγκεντρώνει θραύσματα της μνήμης σε ένα ενιαίο σύνολο.

Το «*Αίμα νερό*» ξεκινά από την πρώτη του ανάμνηση εγκατάλειψης από τη μητέρα του («Ξυπνάς στην καμπίνα του *Queen Mary* και ανακαλύπτεις ότι η μητέρα σου λείπει. Περιπλανιέσαι ώρες στους δαιδαλώδεις διαδρόμους του υπερωκεάνιου και καταλήγεις να περπατάς *ξυπόλυτος στο τρίτο κατάστρωμα. Τα μεγάφωνα του πλοίου επαναλαμβάνουν το όνομά σου και μερικές ακατανόητες λέξεις. Είσαι μόλις τριών...*») και τελειώνει με το θάνατο και των δυο γονιών του, της μητέρας στη Ρώμη και του πατέρα στο Σάο Πάολο. Εκτυλίσσεται σε διάφορα μέρη (Αθήνα, Ρώμη, Οξφόρδη, Σάο Πάολο, Σπέτσες, Ύδρα, Μύκονο) και προσπαθεί με τρόπο άμεσο και διαυγή να μιλήσει για όσα ένιωθε καθώς μεγάλωνε μέσα σε αυτή τη μεγαλοαστική, πολύ ιδιαίτερη, αλλά και αλλόκοτη για τα ελληνικά δεδομένα οικογένεια. Για πολλούς αυτή η τραχιά ζωή, με τις πολλές μετακινήσεις, το διάχυτο κοσμοπολιτισμό, με πρωταγωνιστές πρίγκιπες, τοκογλύφους, εραστές, με ναρκωτικά και φυλακές, μπορεί να είναι ζηλευτή. Πίσω όμως από το λούστρο υπήρχε πολλή δυστυχία. Γι' αυτό το μικρό παιδί, η αίσθηση ότι ο κόσμος είναι ασφαλής είχε αμετάκλητα υπονομευθεί. Η έλλειψη αγάπης και φροντίδας, ο φόβος της εγκατάλειψης, η απόρριψη, η ασυνείδητη επιβολή οδύνης από αδιάφορους, σκληρούς, κλειστούς, εγωπαθείς γονείς, είναι παρόντα («*Αν τολμούσες να τον δια-*

κόψεις για να στρέψει λίγο την προσοχή του πάνω σου, σε κοιτούσε με βλέμμα που πάγωνε το αίμα στις φλέβες σου. Ήσουν ανειθύμπος και δεν έκανε την παραμικρή προσπάθεια να το κρύψει. Κι εσύ έσκυβες το κεφάλι και κρυβόσουν πάλι μέσα σ' ένα βιβλίο – που ποτέ δεν ρώτησε να μάθει τον τίτλο ή το συγγραφέα του.»)

Τι είναι αυτό το βιβλίο πέρα από ένα βαλς τριών μοιραίων προσώπων; Μήπως πράξη απόγνωσης; Διαφυγή; Εκτόνωση; Παρηγοριά; Κάθαρση; Μια επανάσταση της ύπαρξης; Μια τελευταία προσπάθεια να εκφραστεί ό,τι τόσα χρόνια δεν κατάφεραν να εκφράσουν τα δάκρυα κι οι σιωπές; Να επουλωθεί το προσωπικό, οικογενειακό τραύμα;

Ο Έλιοτ έγραφε ότι η ποίηση «*διαφεύγει*» της προσωπικότητας. Στο «*Αίμα νερό*» όμως το θέμα επιβάλλεται στον πρωταγωνιστή. Τα άγχη, οι ανασφάλειες, οι προκαταλήψεις εγγράφονται και εκφράζονται μέσα από ελεύθερους συνειρμούς της μνήμης. Στην περίπτωση αυτή το υλικό είναι ο ίδιος ο συγγραφέας. Το γραπτό δεν απελευθερώνει. Κάνεις δεν συγχωρεί, ούτε συγχωρείται. Υπάρχει μόνο η λυτρωτική έκθεση για να υπενθυμίσει ότι το παρελθόν είναι εκεί και ότι το μόνο που μαθαίνεις είναι πώς να το κουβαλάς.

Είναι φανερό ότι ο Βλαβιανός δεν ήθελε μια ψυχρή καταγραφή, δεν είναι αποστασιοποιημένος. Το βιβλίο είναι μια αυτοβιογραφία γραμμένη σε δεύτερο πρόσωπο που επιτρέπει καλύτερο έλεγχο του συναισθηματικού φορτίου. Ως προς τη μορφή είναι υβριδικό, η γλώσσα του πυκνή (για και ο Βλαβιανός δεν παύει να είναι ποιητής), μια στοίβα από «σπασμένες εικόνες» και σκηνές που θυμίζουν σε πολλά σημεία ποιήματα σε πρόζα. Είναι επίσης φανερό ότι προσπαθεί να μην είναι καθόλου μελοδραματικός (όπως λέει ο ίδιος απεχθάνεται τη συναισθηματολογία, αφού τη θεωρεί αποτυχία του αισθήματος), αλλά να γίνει όσο μπορεί πιο δίκαιος και να αντιμετωπίσει αυτό τον ωκεανό της λύπης για όσα ένιωθε και νιώθει για του γονείς του (αν και από ένα σημείο και μετά δείχνει να ενδιαφέρεται λιγότερο για τη δική του «αλήθεια» και πολύ περισσότερο για την «αλήθεια» του κειμένου).

Θέλει στ' αλήθεια κουράγιο για να εκθέσει ιστορίες τόσο προσωπικές. Ο Βλαβιανός προσπάθησε να εκφράσει αυτό που κρύβει η ζωή. Αυτό το αδυσώπητο «γιατί»; Γι' αυτό είναι σίγουρα το πιο δύσκολο και απαιτητικό βιβλίο που έχει γράψει ως σήμερα. **A**

